

**МІНІСТЕРСТВО КУЛЬТУРИ УКРАЇНИ ГОЛОВНЕ УПРАВЛІННЯ
ТЕАТРІВ ТА МУЗИЧНИХ УСТАНОВ**

ВСЕВОЛОД ДАНИЛЕВИЧ

Т О Р Б И Н А   С   П І С Н Я М И

**П'єса на дві дії і чотири картини,
де використані народні фольклорні пісні,
колядки, щедрівки**

Київ 1996 рік

ДІЙОВІ ОСОБИ

ДІДУСЬ- у живому плані

ПЕТРУСЬ

МАРИСЯ

СТЕПАН

ІВАН

ВОНА- Дружина Омелька

ОМЕЛЬКО

СТАРИ

Останні члени сім'ї Омелькової у масових сценах

ДІЯ ПЕРША - Дитинство

КАРТИНА ПЕРША – ЗИМА

На сцену з торбиною за спиною виходить Дідусь – чарівник.
Знявши свою торбу, він сідає, і звертається до глядачів

ДІДУСЬ. Милі мої дівчатка і хлопчатка. Здоров'я вам і радощів на усе життя! А що я вам приніс?... Не здогадаєтесь! Тож не буду вас мучити. У моїй торбі безліч веселих пісень, і заспівають їх ляльки. Бачите, як вони просяться до вас, що і торбу не втримаєш. Зараз я їх випущу. Вони заспівають, а ви їм допоможете. Поколядуєте на різдво, потім зустрінете з піснею весну – красуню, щире літо, уквітчану барвами осінь. Ці пісні співали і в сиву давнину, шанують їх і зараз, коли весело на душі і, коли на ній смуток. Вона, пісня, допомагає людям у праці, у дружбі. І хай вона назавжди залишиться з нами! Зараз я підніму свою палицю, і з'явиться перед вашими очима оселя, де я поселю моїх, а також ваших друзів.

ДІДУСЬ підняв палицю, і на сцені з'явилася сільська хатинка уся в снігу, садочок.

Перед хатинкою тин з перелазом.

ДІДУСЬ. Оце така оселя. Поживає тут сімейка.

Виймає з торби ляльки і ставить їх біля хатини.

Бачите, яка сімейка, а за старшого у них Омелько.

І заспівав ДІДУСЬ:

СІМЕЙКА.

У нашого Омелька
Невелика сімейка:
Тільки він та вона,
Та старий, та стара,
Та Іван, та Степан,
Та Василь, та Панас,
Та той хлопець, що в нас,

Та дві дівки косатих,
Та два парубки вусатих,
Та дві Христі в намисті,
Та дві ляльки в колисці
Звільнені з торби Ляльки ожили, зарухалися.

ДІДУСЬ. І подались у своїх справах. А люди вони працювиті. От кожному знайшлося діло.

Усі ляльки розійшлися, хто куди. З комина хати пішов дим.

Бачите, вже і піч затопили. Сьогодні ж свято. Різдво. А яке свято без пирогів. А коли дорослі зайняті працею, то малеча гуляє собі, бавиться.

З-за тину вийшов хлопець.

А це, «той хлопець, що в нас». Живе він по сусідські, і частенько завітає до дівки косатої, а звать ту дівку – Марися, а хлопця – Петрусем. Треба йому дати саночки та й ще песика Жучку, хай гуляє.

ДІДУСЬ виймає з торби саночки і песика, і дає їх Петрусю.
Той бере саночки, і бавиться, катається з сніжної гірки.
Песик гавкає, бігає навкруги.

Петрусь співає:

ОЙ СНІЖКУ ТИ, СНІЖКУ БІЛЕСЕНЬКИЙ

Ой сніжку ти, сніжку білесенький,
Спади на доріжку помаленьку:
На білі килими підуть діти
Ніжками маленькими тупотіти,
Вгору саночки на горбочок,
Долом саночки на ставочок.
Перейдемо скоренько доли-гори,
Вже нас морозенко не догоне.

Гей, Марисю! Виходь, на саночках покатаємося!

МАРИСЯ. (Виходячи з хати) А я вже тут!

Заспівав Петрик з радощів

ТИ ЧИЯ, ТИ ЧИЯ, ТИ ЧИЯ?

ПЕТРИК. Ти чия, ти чия, ти чия?

МАРИСЯ. Омелькова, Омелькова, Омель-мель-кова.

ПЕТРИК. Що варила? Що варила?

МАРИСЯ. Борщ, борщ, буряки, буряки-ки-ки,

ПЕТРИК. Кому, кому, кому?

МАРИСЯ. Микиті, Мики-ки-ки-ки-киті.

ПЕТРИК. Який Мики-ки-ки-кита?

МАРИСЯ. Омельків, Омельків, Омельків.

Граються діти. Песик бігає за ними, радіє, скавчить. Ось перекинулися санки, і Петрусь збив з ніг Марисю . Обоє покотилися по землі.

МАРИСЯ. Петрусь- репетрусь,
Усе в носі колупа.
Колупає, колупає,
Бо ума зовсім не має.

Петрусь у відповідь

ПЕТРУСЬ:

МАРИСЬКА- калічка,
Пішла на долину,
Залізла в шипшину,
Погнала телицю,
Загубила спідницю.

Сміється Петрусь, бігає за ним Марися.
Спіймала, жартома лупцює. Песик радіє.

ПЕТРУСЬ. Досить! Досить! Давай краще у танок. Клич своїх.

МАРИСЯ. Кого?

ПЕТРУСЬ. Василя та Панаса, та дві Христі в намисті.

МАРИСЯ. (Стукає у віконце) Гей! Виходьте гуляти!

З хати виходять Василь та Панас, та дві Христі в намисті.

ВСІ РАЗОМ. А ми вже тут!

МАРИСЯ. Давайте у танок!

УСІ РАЗОМ. Давайте!

Діти водять танок, а один, що стоїть у колі, робить рухи, що відповідають змісту пісні.

ПОДОЛЯНКА.

Десь там, десь там подолянка була,
Десь там, десь там молоденька була.
Отут вона впала,
До землі припала.

Устань, устань, подоляночко,
Промий очки, скляночки,
Та візьми в бочки,
Та поскоч скочки.

Скачи, скачи понад бродом,
Як рибонька понад водом.
Візьми собі панку, котру крайню,
Візьми собі панича, котрого крайнича.

ПЕТРУСЬ. Давайте у зайчика! Я буду зайчиком!

ВСІ РАЗОМ. У зайчика! У зайчика! Петрусь зайчик!

Дітлахи стають у коло, беруться за руки, а між ними – «зайчик».
Усі ходять і співають.

ВСІ РАЗОМ

ЗАЙЧИК.

Городили зайчика
Тинком, льонком,
Та нікуди зайчику
Та не вискочити,
Та нікуди зайчику

Та не виплигнути,
А в нас ворота
Позамикані,
Сніжком білим
Позасипані.

«Зайчик» починає бігати, намагається вискочити з кола, а діти стають щільніше, щоб не пропустити.
Коли вже «зайчик» якось вискочить, тоді всі діти його ловлять.
Вечоріє.

ДІДУСЬ. Вечоріє. Гень як сонце скотилося. Час і колядувати. Дам я діткам зірочку із свічкою, та ще й маски дам вовка і лисиці. Ей ви, малеча! Хто колядувати охочий – підходь!

ВСІ РАЗОМ. Ми, ми хочемо! Всі хочемо, ДІДУСЬу!

ДІДУСЬ. Ну, то беріть ! (Дає їм все, що треба для колядок).

Колядуйте!

Діти надягають маски і починають колядувати.

БІГЛА МАРИСЯ ПО ЛЬОДУ

ВСІ РАЗОМ. Бігла Марися по льоду,
Загубила коляду.
Ти, Олено, не гуляй
Та коляду пошукай.
Будьте здорові з Різдвом!

ВСІ РАЗОМ. А тепер Щедрик!

ЩЕДРИК-ВЕДРИК

Щедрик-ведрик,
Дайте вареник.
Грудочку кашки,
Кільце ковбаски,
А ще й вареничку,
А ще й паляничку,
А ще й на дохід
Паляницю і хліб,
Решето вівса,
А зверху ковбаса!

Добрий вечір!

Дітям виносять подарунки. Вони кладуть їх у свої торби.

ПЕТРУСЬ. Ходімо до нашої хати. І до тітки Федори.

ВСІ РАЗОМ. Ходімо! Ходімо!

І пішли вони з колядками в інші хати. Ідуть і співають.

КОЛЯД, КОЛЯД, КОЛЯДНИЦЯ.

Коляд, коляд, колядниця,
Добра з маком паляниця,
А без меду не така,
Дайте, дядьку, п'ятака.
Одчиняйте скриньку
Та давайте сливку.
Одчиняйте сундучок
Та давайте п'ятачок

ТЕМНО

КАРТИНА ДРУГА – ВЕСНА

ДІДУСЬ. Ось прийшла весна! Наша малеча радіє, скільки щастя вона їм несе. Небо прикрасять птахи, ті що повернулися з теплих країн.

Виймає з торби птахів.

Летить журавлики домівку свою шукати!

З хати вийшов Іван. Дивиться на журавлів.

ІВАН. Прилетіли вже. Буде тепло. Гей, журавлики, летіть до нас!
Прикрашайте нашу оселю.

Взяв Іван довгого тонкого стовпа і приладнав до нього колесо від
воза.

Все це встановив біля хати.

Зробив своє діло і пішов по своїх справах.
З-за тину вийшов Петрусь.
Він вже трішечки підріс.
Сів на стовпчик і заспівав.

ПЕТРУСЬ. Я сусідський хлопчик,
Виліз я на стовпчик,
На дудочку граю,
Всіх вас забавляю.
Сонечко, сонечко
Виглянь у віконечко!
Я сусідський хлопчик,
Виліз на стовпчик,
На дудочку граю,
Всіх вас забавляю.

З хатини вийшла Марися.
Вона теж трішечки змужніла.
Підійшла до Петрика і заграла на сопілці.

МАРИСЯ.
Я гарненька дівонька,
Як у полі квітонька,
На сопілці граю,
Пісеньку співаю,-
Всіх вас розважаю.

ДІДУСЬ. Коли на дворі весна, то людям потрібен дощик , і не лише людям, а і комасі, і билинці в полі. (Порсається у торбині). Вона ж у мене чарівна – торбина. (виймає хмарину). З цієї хмарини і піде дощик.

І попливла хмарина по небі блакитному.

ПЕТРИК. Дивись, Марисю!... Дощик! Дощик!

Радіє Марися, і пісеньку заспівала. На одній ніжці підстрибує.

ДОЩИКУ, ДОЩИКУ, ПРИПУСТИ

МАРИСЯ.
Дощику, дощику, припусти,
На бабині капусти,

На Галине зіллячко,
На наше подвір'ячко,
На весняні квіти,
На маленькі діти,
На селянські жита,
Щоб нас звеселити.

Радіє і Петрику. Підстрибує разом з Марисею. Співає.

ОЙ ДОЩИКУ ПОЛИВАЙНИКУ

ПЕТРУСЬ.

Ой, дощику, поливайнику,
Поливай, поливай,
Поливай, поливай.
Та і нас не минай.

Марися йому підспівує.

ІДИ, ІДИ, ДОЩИКУ

МАРИСЯ.

Йди, йди, дощику,
Зварю тобі борщику
В полив'янім горщику.
Іди, іди, дощику
Цебром, відром, дійницею
Над нашою пашницею.
Іди, іди, дощику,
Зварю тобі борщику.

Знімає Марися з кілків полив'яні горщики – підставляє їх під краплини дощу. Вже сама мокра, а радіє і співає.

ВОДА, ВОДА ХОЛОДНА

Вода, вода холодна,
Стече з мене
Кругом мене
А з кого не стече,
Того сонце спече.
Вийди, вийди, Сонечко,
На дідусеве полечко,
На Бабине зіллячко,

На наше подвір'ячко.

ДІДУСЬ. Бач, малеча кличе Сонечко. Мабуть, треба їм допомогти.

ПЕТРИК.

Сонечко, Сонечко,
Виглянь у віконечко!
Я гарненький хлопчик,
Виліз на стовпчик,
На дудочку граю,
Всіх вас забавляю.

ДІДУСЬ. То звали дощик, тепер – Сонечко. Треба їм дати Сонечко. Повимокали, що і застудитися недовго.

Петрусь зняв свою куртку і вкрив нею плечі Марисі.
Обоє стоять обнявшись.

ДІДУСЬ. Добре! Буде вам Сонечко! Порається у своїй торбі і дістає Сонечко. Вішає його над хатиною.

ПЕТРУСЬ. Сонечко, Сонечко! Ура-а-а! Ну, а тепер , що будемо робити? Будемо гратися?..

МАРИСЯ. Е-е-е... Зараз череда прийде. Мати наказала , щоб я впоралася з коровою.

ДІДУСЬ. Ач, слухняна малеча. А ось і череда йде.

Старий виймає з своєї торби корівку.
Ставить її біля хвіртки, що веде у подвір'я.

МАРИСЯ. Ось і зірка прийшла... Йди, йди , чого стала?

І заспівала Марися пісеньку до корівки.

КОРОВКО, КОРОВКО.

Коровко, коровко,
Дай мені сиру,
Дай мені масла!
Я тебе коровко,
Ціле літо пасла.

Під Марисин спів корівка пішла у хлів.

У небі високо пропливли журавлі.

ПЕТРУСЬ. Марисю, дивись!

МАРИСЯ . Куди?

ПЕТРУСЬ. Та не туди! В гору дивись! Бач, журавлі прилетіли.
Летять двоє до нашої хати. Глянь, Марисю!

МАРИСЯ. Бачу, бачу!

Журавлі розпочали ладнати на колесі своє гніздо.

ПЕТРУСЬ. До вашої хати прилетіли. Це вам, мабуть, щастя буде .

МАРИСЯ. То нехай би було. Щастячко, а яке воно?

ПЕТРУСЬ. Не знаю. Мабуть, таке яскраве і рожеве, як Сонечко.

МАРИСЯ. Будемо його виглядати.

ПЕТРУСЬ. Дивись! Сіли на колесо.

МАРИСЯ. Це наш Іван приладнав.

Петрусь бігає навкруги колеса і співає.

НАЛЕТІЛИ ЖУРАВЛІ.

Налетіли журавлі,
То великі, то малі,
Сіли собі на ріллі,
Заспівали – та-ра-рі.

Де журавка ходила,
Там пшениця родила,
Де журавель походив,
Там кукіль уродив.

МАРИСЯ. А минулого року у нашої бабусі журавель коноплі всі
пощипав. Ото було-о-о...

Зайшлася Марисенька сміхом, і пішла танцювати та приспівувати.

ЖУРАВЕЛЬ

Занадився журавель, журавель
До бабиних конопель, конопель.

ПРИСПІВ: Сякий , такий журавель,
Сякий, такий довгоносий,
Сякий, такий виступає
Конопельку вищипає.

Оце тобі , журавель, журавель,
Не літай до конопель, конопель!

ПРИСПІВ

Щоб ти більше не літав, не літав,
Конопельки не щипав, не щипав.

ПРИСПІВ

ДІДУСЬ. Я гадаю, що в нашій оселі не вистачає курей. Яке то господарство без курей.

Виймає з торби курку, пускає її на подвір'я.

Біжи, гуляй, жирку нагуляй, та яйця неси.

Курка сіла на тин, потім скочила з нього і побігла у сусідську садибу.

МАРИСЯ. Це курка нашої бабусі. Отака вона неслухняна, так і бігає по сусідах. Он і сама бабуся. Зараз буде її шукати. Жити без неї не може.

З хати вийшла стара.

СТАРА. Марисеньку, чи не бачила ти моєї куріпочки?

МАРИСЯ. Побігла ваша куріпочка до сусіднього двору.

СТАРА. Марисеньку, побіжи, серденько, пошукай її.

Підійшла стара до сусідського тину і запричитала.

ОЙ, СУСІДИ, СУСІДОНЬКИ

Ой, сусіди, сусідоньки,
Прошу вас, прошу вас,
Чи не бігла моя куріпочка
Біля вас, біля вас?
Сіменяста курочка і чубок,
А на правій ніженьці мотузок.
Куд-дак!

Пішла стара шукати курку, пісеньку наспівуючи.

ПЕТРУСЬ. А у нашої бабусі три веселих гуси. Один сірий, другий білий, третій в капелюсі. Ха-ха-ха!

МАРИСЯ. А з нашої бабусі помреш від сміху. Ось послухай, що втяла.

ЗАДУМАЛА БАБУСЯ

Задумала бабусенька
Та й забагатіти,
Посадила куріпочку
Щоб вивела діти.

Ко-ко, ко-ко-ко, ко,
Ко-ко, ко-ко-ко, ко
Ко-ко, ко-ко-ко, ко,
Ко-ко, ко-ко-ко, ко

Та й далось бабусеньці на біду,
на горе,
Висиділа куріпочка усіх
Тільки трое.

Пі-пі, пі-пі, пі-пі-пі,
Пі-пі, пі-пі, пі-пі-пі.
Пі-пі, пі-пі, пі-пі-пі,
Пі-пі, пі-пі, пі-пі-пі.

Ой почала бабусенька
Куріпочку пасти,

Сама сіла під тиночком
Куделицю прясти.
Дир.-дир,дир.-дир-дир,
Дир.-дир,дир.-дир, дир.-дир-дир!
Дир.-дир,дир.-дир-дир,
Дир.-дир,дир.-дир, дир.-дир-дир!

Став дощ накрапати,
Стала баба куріпочку
В хату заганяти.
Ціп-ціп, ціп-ціп=ціп-ціп,
Ціп-ціп, ціп-ціп-ціп-ціп-ціп-ціп.
Ціп-ціп, ціп-ціп=ціп-ціп,
Ціп-ціп, ціп-ціп-ціп-ціп-ціп-ціп.

Ще й до хати не догнала,
Як одно стоптала
На друге спотикнулася
А на третє впала.
Ох-ох-ох, ох-ох-ох-ох!
Ох-ох-ох, ох-ох-ох-ох!
Ох-ох-ох, ох-ох-ох-ох!
Ох-ох-ох, ох-ох-ох-ох

Отака наша бабуся!
Ой, Петрику, побігли поможемо бабусі курку до двору
загнати.

Побігла Марися , а за нею Петрусь.

ТЕМНО

ДІЯ ДРУГА – ЮНІСТЬ

КАРТИНА ТРЕТЯ – ЛІТО

Ніч. Беріг річки. Чутно, як шумить ліс. Багато папороті.
На галявині куча сухостою для багаття.
Навкруги сидять хлопці і дівчата.
Осторонь влаштувалися батьки Марисі.
Взагалі, тут зібралася уся Омелькова сімейка.

Всі нерухомі, ніби послули Виходить ДІДУСЬ –чарівник зі своєю торбою.

ДІДУСЬ. Ви, малята, чекаєте , щоб ляльки ожили? Вони теж бажають цього. Але усе залежить від мене. Лише я можу вдихнути у них життя. Бо я ДІДУСЬ – чарівник! (Дивиться на галявину). Що? Ви їх не пізнаєте?!.. Так, впізнати їх важко, бо вони повиростали. Отой парубок – Петрусь. Справжньою нареченою стала Марися. Усім їм зараз кортить погуляти, пошукати цвіт папороті. Ніч сьогодні особлива – перед Іваном - Купалою. Такої ночі лише і цвіте папороть. Хто знайде її квітку – той відшукає своє щастя. Отож, нехай гуляють!..

Старий щось чаклує, і ляльки оживають. Хлопці й дівчата розкладають багаття. Вони приносять вогник, підпалюють купу хмизу. Марися заспіває, інші підхоплюють пісню, водять танок навколо вогнища.

МАРИСЯ. Від іскринки,
Від жаринки,
З теплоти моїх долонь
Піднімайся, разгорайся
Виростай, ясний вогонь.

ВСІ РАЗОМ. Я вогневі їсти дам,
Їсти дам,
Хай він щедро світить нам,
Світить нам.

МАРИСЯ. Вогник крилами тріпоче,
Підкидає вгору жар.
Ніби він злетіти хоче
В чисте небо, аж до хмар!

ВСІ РАЗОМ. А я його приручу,
Приручу!
І летіти не пущу,
Не пущу!

ОМЕЛЬКО. (Сидячи осторонь) Ану, хлоп'ята, спритність покажіть. Через вогонь стрибати починайте.

ІВАН. Ану, Петрусь! Чи зможеш ти отак?
Спритно стрибає через вогонь

МАРИСЯ. Стрибнув, мов коник.

ІВАН. Ще б пак! Вміти треба!

СТЕПАН. Тепер дивіться , я!

Стрибає, чіпляється за хмиз, але все ж таки перелітає через багаття.

ІВАН. Ха-ха! Оце стрибнув ти , мало не упав!

СТЕПАН. Петрусь, а ти стрибнеш?

Марися. (Стає перед Петрусем) Та що ти? Не слухай їх, Петрусю!
Бо ще впадеш, та руки обпечеш.

ІВАН. Чого ж стоїш?

ПЕТРУСЬ. Багаття замале. Підкину хмизу ще.

Підкидає хмизу. Багаття розгорається.
Петрусь бере палицю, спершись палицею в землю, розбігається і перелітає через вогонь.

ДІВКА КОСАТА . Ого!

МАРИСЯ. (Радіє, скаче навколо.) Стрибнув ще далі за Івана!

ІВАН. Та з палицею всякий дурень зможе!

ДІВКА КОСАТА. А ти ж не догадався!

МАРИСЯ. Бо розуму нема.!

ІВАН. Ні, не по правді це! Ось я тебе дрючком цим самим по спині уперіщу!

Іван бігає з дрючком за Петрусем.
Хлопці граються, сміються.
Петрусь впав, зробилася куча мала.
Марися підхоплюється.

МАРИСЯ. Давайте краще заспіваємо!

ДІВКА КОСАТА. Купальської!

Марися почала, всі підхопили.
КОЛО ВОДИ- МОРЯ ХОДИЛИ ДІВОЧКИ

Коло води – моря ходили дівочки,
Коло Мариночки,
Купало!
Гратиме Сонечко
На Івана!
Пішли дівочки та по ягоди
Коло води-моря ходили дівочки
Коло Мариночки,
Купало!
Гратиме Сонечко
На Івана!
Уже дівочки поплели віночки
Коло води-моря ходили дівочки,
Коло Мариночки,
Купало!
Гратиме Сонечко на Івана
Віночки не в'януть , дівочки не плачуть.
Коло води-моря ходили дівочки,
Коло Мариночки.
Купало!
Гратиме Сонечко
На Івана! Віночки потонули, дівочки сплакнули.
Коло Мариночки,
Купало!
Гратиме Сонечко
На Івана!

МАРИСЯ. Дівчата ! Ходімо вінки плести. А ви, хлопці, квіти збирайте і нам подавайте.

ОМЕЛЬКО. (Сидячи з дружиною осторонь) Співають гарно.

ВОНА. Так і колись гуртом співали на купальські свята.

ОМЕЛЬКО. Приємно пригадати давні дні . Колись між парубків я верховодив. Моторний був. Найвище від усіх стрибав через вогонь.

ВОНА. А чи не помітив ти, що цей Петрусь сусідський, за нашою Марисею упадає...

ОМЕЛЬКО. Ну що ж, парубійко гарний. Жвавий і веселий, і розумом Бог не обділив.

ВОНА. Так то воно так... але... воно ще замале...

ОМЕЛЬКО. Себе спитай? ! Коли ми побралися? А? Тобі ще й шістнадцять не минуло. Не журись, стара. Може на весіллі восени погуляємо.

Під час цієї розмови, хлопці збирають папороть, та квіти, а дівчата плетуть віночки.

ДІВКА КОСАТА Гей, дівчата, давайте веселої. Марися починай.

МАРИСЯ. Пішли хлопці в поле
Квіточки збирати.

ПРИСПІВ:

ВСІ РАЗОМ.

Мак, мак зірочками,
Волошки з сокір очками,
Ромен - зілля, буркун- зілля,
Медок зілля і чебрець,

МАРИСЯ. Квіточки збирали
Віночки звивали.

ВСІ РАЗОМ.

Мак, мак зірочками,
Волошки з сокір очками,
Ромен-зілля, буркун-зілля,
Медок-зілля і чебрець.

МАРИСЯ. Віночки звивали,
На головки клали.

ПРИСПІВ

Як звили віночки,
Завели таночки

МАРИСЯ. Пішли, дівчата, до води. Кинемо віночки... побачимо, яке щастя посміхнеться.

Дівчата пішли до річки, і почали кидати в неї свої вінки.

ДІВКА КОСАТА. Дивіться, дівчата, мій поплив, поплив!

I ДІВКА . А мій стоїть на місці.

II ДІВКА. Тому, що твій Іван до другої залицяється. Бач, назад поплив.

ДІВКА КОСАТА. А мій... мій... (Заплакала) Потону-у-ув!

МАРИСЯ. Мій пливе. Пливе! (Заспівала)

ТИХО, ТИХО ДУНАЙ ВОДУ НЕСЕ

Тихо, тихо Дунай воду несе,
А ще тихше дівка косу чеше.

ВСІ РАЗОМ. Вона чеше та й на Дунай несе:

« Пливи , пливи за водою,
А я піду слідом за тобою.

МАРИСЯ. Припливемо к зеленому лугу,
Скажу всю свою притугу»

ВСІ РАЗОМ. Над Дунаєм явір зелененький,
Над явором коник вороненький

МАРИСЯ. Під явором коник вороненький,
На конику козак молоденький.

ОМЕЛЬКО. Ходімо, стара, додому ! Ми вже свої пісні відспівали.

ВОНА. Ох, пішли, Омелечко!

Омелько з жінкою ідуть додому.
Дівчата та хлопці співаючи пісню теж розходяться.
Залишаються Марися та Петрусь.

ВСІ РАЗОМ.(Ідучи) Ой не спиться й не лежитья,

І сон мене не бере...
Пішов би я до дівчини,
Та не знаю, де живе.
Та не знаю, де живе.

Попросив би товариша -
Нехай мене одведе,
Так товариш кращий мене:
Він дівчину одіб'є.
Так товариш кращий мене:
Він дівчину одіб'є.

Світи, світи місяченьку,
І ти, ясна зоря,
Та й просвіти доріженьку
Аж до милої двора!
Аж до милої двора!

Всі пішли. Залишилися Марися та Петрусь.
Стоять вони і мовчать.

МАРИСЯ. Може і ми підемо, Петрусю? Яюсь ніяково... страшно.

ПЕТРУСЬ. Чого тобі боятися?

МАРИСЯ. Не знаю...

ПЕТРУСЬ Ти ще і цвіт папороті не знайшла.

МАРИСЯ. Я вже знайшла своє щастя.

ПЕТРУСЬ. Де воно твоє щастя?

МАРИСЯ. Та тут... близенько... Тільки простягни руку, і воно тут.

Простягає рученьку і доторкується до Петруся. Дивиться йому у вічі і заспівала.

ОЙ ПІДУ Я ДО МЛИНА

Ой піду я до млина
До дірявого,
Чи не найду Петруся
Кучерявого.

Ой, піду я до млина
До дрантивного:

Чи не найду я Петруся
Чорнобривого.

Борзенької ішла,
Запросилася...
Вже я з своїм Петрусем
Посварилася.

За пустіє, за пусте,
За густесеньке,
Та й за теє яблучко
Червонесеньке.

Та за яблучко,
Та й за грушеньку...
Перепроси ти мене,
Моя душенько!

Та й за сливочку,
Та й за зернятко
Поцілуй же ти мене,
Моє серденько.

Петрусь теж заспівав жартівливої.

ПЕТРУСЬ.

Якби мені не тиночки
Та не перелази,
Ходив би я до дівчини
По чотири рази.

Якби мені не тиночки
Та й не перетинки,
Ходив би я до дівчини
Та що вечоринки.

Галю, серце, рибко моя,
Що мені казати?
Хотів би я тебе одну
Цілий вік кохати.

МАРИСЯ. Кого кохати? Галю? Ах ти такий сякий...

Пробує догнати Петрика. Той тікає.

ПЕТРУСЬ. То це ж так у пісні співається.

Спіймала Марися Петруся.
Обнялися молодята, Марися схаменулася, відскочила від Петруся.

МАРИСЯ. Ой, Петрусю! Побігли додому, бо вже скоро зоренька зійде. Аж мені треба корови до череди вигнати. Пішли!

І взявшись за руки, вони пішли собі.

ТЕМНО

КАРТИНА ЧЕТВЕРТА – ОСІНЬ

До глядачів виходить ДІДУСЬ з торбиною.

ДІДУСЬ. Ще не нагулялася молодь, як і кінець літу прийшов. Ще не всі пісні переспівали, як осінь прийшла. Золота осінь. Зріє все навколо. Визріває. І наші молодята повиростали, готові до нового життя, до праці. І прийде до них нове життя, як і нові пісні. Бо яка то праця без пісні.

ДІДУСЬ розкриває завісу.

На сцені всі барви осені.

Почервонів гай, з одного боку визріла городина.

Це Омельків город. А за ним простяглося поле, воно схоже на жовтий килим.

Виходять косарі з косами.

ДІДУСЬ. Я ж вам казав, що сім'я Омелька працююча. Навіть старий дідусь і той з косою. А крайній серед них, Петрусь. Так і пристав до їхньої сім'ї, так і прикипів до неї, в більш всього до Марисі. Змужніли обоє. Ідуть косарі і співають.

ВИЙШЛИ В ПОЛЕ КОСАРИ

ПЕТРУСЬ.

Вийшли в поле косарі,
Косять ранком до зорі.

ВСІ РАЗОМ.

Ей, нуте, косарі, що не рано почали:
Хоч не рано почали, та багато утяли!

ПЕТРУСЬ

До обіду покосили,
Гострі коси притупили.

Ей, нуте, косарі, що не рано почали,
Хоч не рано почали, та багато утяли!

По обіді спочивали,
Потім коси поклепали.
Ей, нуте, косарі, що не рано почали,
Хоч не рано почали, та багато утяли.

О полудні гребли сіно
І в валочки клали щільно.
Ей, нуте, косарі, що не рано почали,
Хоч не рано почали, та багато утяли.

А ввечері холодком
Клали в купчики рядком.
Ей, нуте, косарі, що не рано почали,
Хоч не рано почали, та багато утяли.

Завтра рано треба встати,
У стіжечки щоб покласти.
Ей, нуте, косарі, що не рано почали,
Хоч не рано почали, та багато утяли.

Як стіжечки покінчаєм ,
По-козацьки погуляєм!
Ей, нуте, косарі, що не рано почали,
Хоч не рано почали, та багато утяли.

І пішли косарі в поле. Косять собі.
Підійшов ДІДУСЬ до Омельчиного городу.

ДІДУСЬ. Ач, як все дозріло! Це мої чари. Зрійте, хай люди радіють. А гарбуз, ач який здоровань! Зроблю я, щоб вони погомоніли один з одним.

Повів руками Дідусь , і огорожина ожила. Заспівала.

ХОДИТЬ ГАРБУЗ ПО ГОРОДУ

Ходить гарбуз по городу,
Питається свого роду:
«А чи живі, чи здорові
Всі родичі гарбузові?»

Обізвалась жовта диня,
Гарбузова господиня:
« Іще живі, ще здорові
Всі родичі гарбузові».

Обізвались огірочки,
Гарбузові сини й дочки:
« Іще живі , ще здорові
Всі родичі гарбузові».

Обізвались буряки,
Гарбузові свояки:
« Іще живі, ще здорові
Всі родичі гарбузові».

Обізвалась бараболя,
А за нею і квасоля:
« Іще живі і здорові
Всі родичі гарбузові.»

Обізвався старий біб:
« Я іздержав увесь рід!»
Ой ти гарбуз, ти перистий,
І з чим тебе будем їсти?»
Миску пшона, шматок сала,
От до мене вся приправа».

Чутно зозулю.

Городина змовкла.

З гаєчка вийшла Марися уквітчана віночком.

В руках у неї торбинка з їжею.

МАРИСЯ. Закуй, зозуленько, чи довго мені чекати нашого весілля.? Скільки ще днів до того? (Зозуля кукує і замовкає) О,о,о, то вже це скоро.

Сіла на пагорбок Марися і заспівала.

У ГАЄЧКУ ХОДИЛА

У гаечку ходила я,
Почула там: ку-ку!
Ой хто ж це так гарнесенько
Співає на суку?
Зозуленьку пізнала я,-
Закуй, зозуленько моя!
Ку-ку! Ку-ку! Ку-ку! Ку-ку!
Ку-ку! Ку-ку! Ку-ку! Ку-ку!

Там вівці пасла дівонька,
Схотіла погадати
Увечері, при зірочці,
Коли їй долі ждати.
Зозуленько собі: ку-ку!
Все знай співає на суку:
Ку-ку! Ку-ку! Ку-ку! Ку-ку!
Ку-ку !Ку-ку! Ку-ку! Ку-ку!

Співай собі, зозуленько,
Коли охота є,
Ти викувала щастячко,
Коханнячко моє.
Зозуленько собі: Ку-ку!
Все знай співає на суку:
Ку-ку! Ку-ку! Ку-ку! Ку-ку!
Ку-ку! Ку-ку! Ку-ку! Ку-ку!

Пішла Марисенько до городу, дивиться навкруги.

МАРИСЯ. Ого, які ви гарненькі... огірочки мої, а диня, а кавун...
всі повизрівали. Зірву я вас огірочки мої, нехай Петрусь
мій порадіє. А помідори як у тітці Федори.

Зриває городину, і кладе у торбу. Чути голос Петруся.
Ось і він сам з'явився. Заспівав Петрусь до Марисі.

ПЕТРУСЬ. Ой, на горі волошки
Зацвіли синенько
Гвалт кричу, їсти хочу
Аж болить серденько.

Ой, на горі , на горі,
Зацвіли суниці,
Неси мені шматок хліба
Або паляниці.

МАРИСЯ. І не тільки паляниці, а і огірочки, помідори, ще й сала шматок.

Петро сідає поруч з Марисею.
Вона розгортає торбину й вони обідають.

МАРИСЯ. Дивись! Журавлі! Бачиш, курличуть. Летять.

Пролетіли Журавлі.

ПЕТРУСЬ. Вони курличуть:

Нумо звідси, нумо звідси,
Осінь з холодом прийшла.
Журавлям вже стало кепсько
Полетять шукати тепла.

З'являється Дідусь – наш чарівник.
Він виймає з торби весільне вбрання.

ДІДУСЬ. Марисенько іди сюди!

Марися підводиться і іде до Дідуса.

Прийшла пора тобі одягти це вбрання.

Одягає на Марисю вінчальні вбрання.

Виходить вся Омелькова сімейка.
Старий чарівник виймає з торби довгого стола, та скатертину.
Омелько з хлопцями зривають з огороду городину і ставлять на стіл.
Вона красується всіма фарбами осені.
Марися і Петрусь сідають посередині столу. Починається весілля.
І заспівали всі: і старі, і малі.
Підвелися молоді і пішли вздовж поля взявшись за руки, а за ними вся Омелькова сімейка. Ідуть, співають.

3ABICA